

Handläggare:
Johan Hernman
Telefon: 08- 508 01 513**Till**
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2017-03-30

Underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020

Förvaltningens förslag till beslut

Underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020 för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd godkänns.

Patrik Derk
stadsdelsdirektör

Ärendet

Enligt kommunallagen ska stadens budget innehålla en plan för ekonomin för en period om tre år. Den plan som nu är aktuell att ta ställning till omfattar åren 2018 till och med 2020. Stadens nämnder ska analysera vilka frågor som påverkar verksamhetens utveckling och ekonomi. Utgångspunkten för detta är förändringar i omvärlden samt analyser av den egna verksamhetens utveckling. Större avvikelser eller förändringar jämfört med den plan för åren 2018 och 2019 som kommunfullmäktige beslutade om i budget 2017 ska analyseras och kommenteras.

Nämnderna ska under respektive inriktningsmål göra en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten för åren 2017 till och med 2019. I detta ingår att beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och förändringar i befolkningen och hur detta påverkar verksamheten.

Bilaga

Investeringsplan stadsmiljö 2018-2020

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Lokalt utvecklingsprogram

Den sociala hållbarheten behöver öka i Rinkeby-Kista stadsdelsområde. Den aktuella planeringen för detta redovisas i det följande.

Kontinuerliga dialoger

Förvaltningen har påbörjat ett långsiktigt arbete med att systematisera och utveckla dialoger i två dimensioner. Dels utåt med invånare, föreningar, företag och myndigheter och dels inom förvaltningen och mellan olika förvaltningar inom Stockholms Stad. Ambitionen är att nämnden ska bidra till att skapa en kultur av kontinuerlig dialog och demokratiutveckling i stadsdelsområdet.

Värdegrundsarbete

Ett långsiktigt värdegrundsarbete pågår inom förvaltningen där alla medarbetare involveras. Under 2017 påbörjas implementeringsarbetet och integreringen i förvaltningens styrning och ledning. Arbetet ska bl.a. bidra till att öka delaktigheten hos medarbetarna, stärka kvalitetsarbetet i verksamheterna och öka förvaltningens attraktivitet som arbetsgivare.

Kraftsamling i arbetsmarknadsarbetet

Arbete och egen försörjning är en viktig nyckel till att bryta utanförskap och förbättra hälsan hos invånarna. Alltför många vuxna i stadsdelsområdet står utanför arbetsmarknaden. Utifrån riktlinjerna för LUP tar förvaltningen initiativ för att koordinera och samordna en kraftsamling i arbetsmarknadsarbetet i samarbete med olika aktörer i staden, framförallt arbetsmarknadsförvaltningen. Arbetet förväntas resultera i större projekt och initiativ under åren 2018 och 2019.

Kraftsamling inom utbildningsområdet

Skolresultaten behöver stärkas inom stadsdelsområdet. Barn och ungdomars långsiktiga livsförutsättningar avgörs till stor del i förskolan och skolan. Utifrån riktlinjerna för LUP tar förvaltningen initiativ för att öka samarbetet med utbildningsförvaltningen, friskolor och andra berörda aktörer i stadsdelsområdet.

Etablering av "Community Centers" och "Community Schools"

Dessa verksamheter kan t.ex. erbjuda olika aktiviteter och kurser, samverkansmöjligheter, samhällsinformation, föräldrautbildning, läxläsning och social samvaro. Förvaltningen planerar för att inrätta minst ett Community Center under 2017 som kan vara fullt utvecklat under 2018. Se vidare under rubriken Övriga redovisningar.

Samarbete med idrottsförvaltningen om ny idrottshall i Husby

En idrottshall planeras att uppföras i Husby under 2018. Stadsdelsförvaltningen och idrottsförvaltningen har inlett ett samarbete för att tillvarata värden som bland annat rör social hållbarhet. Sådana värden kan t.ex. handla om att dela lokalytor, arbetstillfällen för unga vuxna i området vid uppförandet av hallen samt möjligheter till spontanidrott.

Former för organiserad spontanidrott och andra fritidsaktiviteter

Förvaltningen arbetar med att hitta former för organiserad spontanverksamhet för ungdomar. Detta kan gälla såväl idrott som kultur, där trösklarna sänks för barn och unga att både pröva och utöva en eller flera aktiviteter. Det är särskilt angeläget att öka antalet flickor som deltar i fritidsverksamheter.

Ytterligare strategiska satsningar

Under rubriken "Nämndens verksamhetsområde" beskrivs ytterligare strategiska satsningar kopplade till nämndens kärnverksamhet för att öka den sociala hållbarheten.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Samtliga förskolor arbetar enligt stadens riktlinjer för en kemikaliesmart förskola samt med Grön Flagg-certifiering enligt riktlinjer från Håll Sverige rent.
- Ekologiska livsmedel prioriteras i nämndens verksamheter, som också ska vidta åtgärder för att kunna sortera matavfall samt minska mängden avfall genom återvinning.
- Kemikalier i barn och ungas miljö ska minska genom systematiskt arbete.
- Förvaltningens resepolicy har anpassats efter stadens miljöprogram. Resepolicyn innehåller uppmaningar att gå, cykla eller åka kollektivt vid lokala resor, att använda tjänstebil vid bilresor, att åka tåg eller buss vid längre resor, att välja miljötaxi vid taxiresor och att undvika flygresor.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Invånare i stadsdelsområdet blir självförsörjande. För att minska behovet av ekonomiskt bistånd sker fortsatt satsning på visstidsanställningar. Barnfamiljer prioriteras. För att erbjuda en kvalitativ arbetsträningsverksamhet inriktas arbetet på att inventera och implementera verktyg för uppföljning av insatserna.
- Förvaltningen utvecklar och förbättrar uppföljning av verksamhet för äldre.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Förskolan är en integrationsarena och en skyddsfaktor för de barn som deltar. Öppen verksamhet riktad till familjer som inte har sina barn inskrivna i reguljär förskola erbjuds.
- Förvaltningens ungdomsstrateg stödjer och uppmuntrar stadsdelsområdets ungdomar i att forma arenor där de kan ge uttryck för åsikter, förslag och engagemang.
- Medarbetare inom förvaltningen utbildas i genus, antirasism och mänskliga rättigheter.
- Barn och unga lever under goda uppväxtförhållanden, utan våld i nära relationer. Invånare i stadsdelsområdet får stöd när våld i nära relationer förekommer.
- Barns boendesituation uppmärksammas. Barnfamiljer bor i stadigvarande boende i form av förstahands- eller åtminstone andrahandskontrakt i sex månader eller längre.
- Personer med funktionsnedsättning får insatser av god kvalitet. Dialogen med brukare prioriteras i syfte att stärka deras inflytande. Kompetensen behöver öka för att möta personer med neuropsykiatriska diagnoser kombinerat med andra funktionsnedsättningar.

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Barn 0-5 år Stadsdel/År	2016	2017	2018	2019	2020
Rinkeby	1760	1798(82)	1833(153)	1869(188)	1871(209)
Kista	986(43)	1025(50)	1058(68)	1143(156)	1340(361)
Husby	1130	1151	1152	1161	1167
Akalla	662	713	742	756	770
Rinkeby- Kista(varav i ny bebyggelse)	4538(43)	4687(132)	4785(221)	4929(344)	5148(570)

Antalet barn i åldern 0-5 år, förväntas öka med cirka 450 barn fram till 2020. Den huvudsakliga ökningen sker i Kista beroende på den fortsatta utbyggnaden av området. I området Kistahöjden öppnar en förskola med åtta avdelningar i augusti 2017. I området Kista äng planeras två förskolor om fyra respektive åtta avdelningar. Ytterligare en förskola med fyra avdelningar planeras för området Kista gård 2 samt 16-18 avdelningar för kvarteret Odde 1. I Rinkeby planeras nybyggnation i området Rinkebyterrassen och en förtätning av befintlig bebyggelse som medför en större ökning av barnantalet än tidigare prognoser. Befintliga förskolor förväntas ha en viss överkapacitet som motsvarar det beräknade behovet av förskoleplatser.

Andelen förskollärare är avgörande för verksamhetens kvalitet och den höga utbyggnadstakten ställer stora krav på rekrytering av både förskollärare och förskolechefer. De kommunala förskolorna i Rinkeby-Kista har 46 % förskollärare, andelen är högst i staden. Insatser för att öka och behålla den höga andelen förskollärare fortsätter. Goda möjligheter till fortbildning planeras för samtliga medarbetare och olika karriärvägar för förskollärare utvecklas och erbjuds. Kompetensutvecklingen erbjuds genom olika så kallade spår:

- Chefsutvecklingsspår – Chef/ledarskapsutbildning i stadens regi alternativt högskola eller universitet.
- Särskilda uppdrag för förskollärare – Mentor, vfu-handledare
- Spetskompetens – Individuell, specifik, fortbildning direkt kopplat till verksamhetens utvecklingsbehov. Högskola eller universitet.
- Barnskötare – Vidareutbildning till förskollärare. Högskola eller universitet.
- Utbildade – Vidareutbildning till barnskötare.

Hållbarhetskommisionens delrapport *Förskolan - En god investering* bekräftar förskola som en skyddsfaktor för de barn som deltar då förskola har utjämnande socioekonomiska effekter och stärker barnens möjligheter till godkända resultat i skolan. I Rinkeby-Kista är det socioekonomiska indexet ett av de högsta i staden, samtidigt som inskrivningsgraden i förskola är en av de lägsta, cirka 84 %. Insatser för att öka antalet inskrivna barn i förskolan är därför prioriterat. Öppna verksamheter i form av öppen förskola och introduktionsförskola ska finnas tillgängliga över hela stadsdelsområdet. Utöver de verksamheter som redan finns

etablerade i stadsdelsområdet planeras ytterligare en öppen förskola och en introduktionsförskola starta under året.

Språkutveckling och digitalisering inom förskolan är prioriterade områden. Fungerande kommunikation är en grundläggande förutsättning för samspel och utveckling. I de kommunala förskolorna har 84 % av barnen ett annat modersmål än svenska. Fortbildning om språkutveckling och flerspråkighet för att öka medarbetarnas kompetens och möjlighet att anpassa verksamheten efter alla barns behov planeras därför kontinuerligt. Ett långsiktigt utvecklingsarbete genom skolverkets Läs- och skrivportal inleds under 2017. Portalen är ett webbaserat verktyg som ska bidra till att stärka barnens förmåga till läsförståelse och skrivförmåga.

Förskolans läroplan revideras av skolverket under 2017 för att förtydliga förskolans uppdrag avseende digitalisering vilket innebär att digitaliseringen kommer att ha en mer betydande roll i verksamheterna. Både när det gäller att utveckla den pedagogiska verksamheten och kommunikationen mellan förskola och hemmet. Insatser planeras i syfte att öka användandet av digitala verktyg och för att öka medarbetarnas kompetens och medvetenhet om hur digitala verktyg kan stödja barns språkutveckling. Den planerade anslutningen till stadens skolplattform, ett webbaserat verksamhetsstöd som bland annat ger tillgång till verktyg för dokumentation och kommunikation med föräldrar inleds under 2017.

Hållbarhetskommisionens delrapport *Förskolan - En god investering* visar även ett starkt samband mellan socioekonomiska förutsättningar, studieresultat och hälsa. Sedan tidigare bedriver förskolorna ett långsiktigt miljö- och hållbarhetsarbete. En långsiktig fortbildningssatsning om kost, rörelse, måltidspedagogik och ekologisk matlagning inleds under perioden.

För att stärka den generella kvaliteten fortsätter arbetet med att utveckla förskolornas specialpedagogiska arbete. Utöver de specialpedagoger som finns inom varje enhet använder förskolorna ett verktyg som utarbetats av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Verktöget ska användas för att utforma en tillgänglig lärmiljö och pedagogiskt likvärdiga förskolor för alla barn.

Samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst fortsätter under perioden. Syftet är att skapa en gemensam kunskapsbas, utbyta erfarenheter och ökad förståelse för varandras uppdrag för att stärka barnens förutsättningar till en god utveckling.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämndens långsiktiga mål är att barn och unga i stadsdelsområdet har goda livsförutsättningar som präglas av en bra uppväxtmiljö, en ökad framtidstro och tillit till samhället. I stadsdelsområdet bor en stor andel barn och unga, en målgrupp som enligt prognosen förväntas att växa i antal över tid, men minska något i förhållande till den totala folkmängden i stadsdelsområdet.

Folkmängd den 31 december 2015

Ålder 2006 2015 2020 2025 2015 2025

6-15 år	6 068	6 106	6 887	7 386	12,6%	11,4%
16-19 år	2 412	2 507	2 951	3 170	5,2%	4,9%
20-24 år	4 050	3 622	4 639	4 779	7,5%	7,4%

Källa: <http://statistik.stockholm.se/omradesfaktax>

Drygt 1760 ungdomar från stadsdelsområdet går i årskurs 7-9. Utav dessa går cirka 37 procent i någon av de kommunala skolorna i stadsdelsområdet. Uppemot 17 procent går i enskilda skolor som ligger i stadsdelsområdet. Övriga elever går antingen i kommunala eller enskilda skolor i andra stadsdelsområden, eller i skolor utanför Stockholms stad (Källa: Sweco).

Siffror för betyg och behörighet 2016 i stadsdelsområdet (Källa: utbildningsförvaltningen)

Rinkeby-Kista stadsdelsområde (kommunala grundskolor)	Andel behöriga (%)	Betyg i alla ämnen (%)	Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)
	52,6	40,7	170,5

Stockholmsenkäten, som genomförs vartannat år i åk 9 samt åk 2 på gymnasiet i samtliga kommunala skolor samt i de friskolor som vill medverka, utgör underlag till beslut och planering av förebyggande insatser. Drygt 20 procent av pojkarna uppger att de begått ett allvarligt egendomsbrott de senaste 12 månaderna. Sammantaget ligger Rinkeby-Kista stadsdelsområde högre än snittet i staden för samtliga brottstyper och det dödliga våldet har tilltagit under de senaste åren.

Förvaltningen bedömer att en positiv förändring i stadsdelsområdet endast kan genomföras i nära samverkan med aktörer inom både offentlig och idéburen sektor. En sådan etablerad samverkansmodell är "Myndigheter i samverkan" (MYS) där, i dagsläget, representanter från de kommunala skolorna, polis och förvaltning ingår. Förvaltningen har ingått offentligt idéburet partnerskap (IOP) med Fryshuset. Överenskommelsen reglerar samarbete om utvecklingsarbete i Husby för målgruppen barn och unga.

Förvaltningen bedriver, sedan hösten 2013, pilotprojekt samverkan skola och socialtjänst (PPSS). I projektet arbetar socialpedagoger i stadsdelsområdets kommunala skolor med att, tillsammans med elever, omsorgspersoner, socialtjänst och olika funktioner inom skolan, öka elevens närvaro på lektionerna och måluppfyllelse av kunskapsresultaten. Detta leder till att andelen elever som är behöriga till gymnasiet ökar. En utvärdering av projektet pågår och en handlingsplan för hur och när arbetssättet ska införlivas i den ordinarie verksamheten tas fram.

En struktur för ett långsiktigt våldsförebyggande arbete med genusperspektiv för barn och unga håller på att utarbetas. Samtliga aktörer inom MYS ("Myndigheter i Samverkan") deltar i arbetet. Införande av ett våldsförebyggande program - MVP (Mentors in Violence Prevention) på två av stadsdelsområdets kommunala högstadieskolor förbereds.

Förvaltningen har för närvarande sju fältassistenter som arbetar förebyggande och

uppsökande i stadsdelsområdet, huvudsakligen med fokus på ungdomar i högstadieålder. Behovet av att påbörja förebyggande uppsökande arbete redan i lägre årskurser bedöms ha ökat.

Förvaltningen fortsätter med satsningen på feriejobb. Feriejobben utgör en av olika insatser i syfte att underlätta för unga att skaffa sig arbetslivserfarenhet och framtida referenser. Frågor om utbildning och arbete får också allt större betydelse i träffpunkternas verksamhet.

Förvaltningens långsiktiga arbete med barn och ungas delaktighet och inflytande i utvecklingen av närområdet och den egenupplevda vardagssituationen (egenmakt) och formandet av nya mötesplatser och demokratiska arenor (stärkt organisering) pågår. Tillsammans med ungdomar i området och medarbetare i ungdomsverksamheterna arbetar förvaltningens ungdomsstrateg med att ta fram en handlingsplan. Ungdomsråd, mentorskapsprogram och tydligare strukturer för inkluderande arbetssätt inom bl. a. ungdomsverksamheterna planeras och utarbetas. En ungdomsdriven plattform för tjejer mellan 13-19 år har skapats ("Formation").

Tillgången till en meningsfull fritid för barn och unga är en viktig del i förvaltningens förebyggande arbete. I området finns en ungdomsgård i varje stadsdel. Det finns också två träffpunkter för den äldre målgruppen (16-19 år), en ungdomsgård för barn och unga med funktionsnedsättning och en parklek i Rinkeby. Andelen besökande flickor är betydligt lägre jämfört med andelen pojkar som tillbringar tid på mötesplatserna. Förvaltningen utreder frågan om mötesplatser och flickors organisering. Utredningen ska leda fram till en övergripande strategi för stärkt organisering bland flickor och en handlingsplan för hur en större andel flickor kan vara delaktiga i stadsdelsområdets befintliga mötesplatser eller i formandet av nya mötesplatser. Utredningen slutförs under 2017. Det görs även en mer generell utvärdering och analys av ungdomsgårdarna och träffpunkternas uppdrag. I dialoger med ungdomar framkommer önskemål om ungdomsverksamheter med mer fokus på lärande, vägledning samt i högre grad ungdomsdrivna aktiviteter. Resultaten av pågående utredning och övriga utvärderingar/analyser kan komma att kräva förändringar och anpassningar av verksamheternas struktur och organisation.

Andelen ungdomar som är aktiva i en idrottsförening är låg jämfört med andra stadsdelsområden: 15 procent av flickorna och 40 procent av pojkarna på högstadiet är medlemmar i någon idrottsförening (*Källa: Skillnadernas Stockholm*). Förvaltningen ser att det finns behov av att utveckla nya former av spontanidrott och utreder frågan. Sedan årsskiftet deltar förvaltningen i projektet "Fritid i centrum". En uppsökande lots har rekryterats. Lotsen ska stötta ungdomar att hitta en lämplig aktivitet som de kan kvarstanna i. Lotsens arbete kommer inledningsvis att utgå från Rinkebyskolan och Rinkeby ungdomsgård.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av ytterligare parklekar i stadsdelsområdet och projektering för detta ska genomföras.

2.3 Äldreomsorg

Regeringen aviserade i juni 2015 att en utredning tillsatts med syfte att presentera förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Uppdraget ska redovisas senast 31 mars 2017. .

Antal personer som är 65 år eller äldre ökar enligt prognos från SWECO med 1160 personer mellan år 2016 till och med år 2020. Den största ökningen sker i åldersgruppen 65-79 år. Den

åldersgruppen konsumerar sedan tidigare minst omsorg av personer över 65 år.

Antalet omsorgstagare förväntas öka de kommande tre åren i stadsdelsområdet. Verksamheten bedöms kunna motsvara det behovet. En betydande ökning av antalet omsorgstagare prognosticeras från år 2020 till år 2040.

Rinkeby-Kista ingår tillsammans med Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby och Bromma i region Västerort. Vid övergripande planering och projektering av nya bostäder samt stöd och service för äldre utgår arbetet från den sammantagna bilden och prognosen för regionen. Tabellen nedan visar att det finns stora skillnader i lokala behov och utmaningar.

	2016	2020	2030	2040	Förändring perioden 2016-2020	Förändring perioden 2016-2030	Förändring perioden 2016-2040
Västerort	5306	5340	6390	7450	1%	20%	40%
Rinkeby- Kista	943	1100	1550	1870	17%	64%	98%
Spånga- Tensta	771	760	920	990	-1%	19%	28%
Hässelby- Vällingby	1907	1750	1700	1920	-8%	-11%	1%
Bromma	1685	1730	2220	2670	3%	32%	58%

*Antal äldreomsorgstagare i region Västerort 2016 – 2040, uppdelat på stadsdelsområden.
Källa: Sweco.*

Baserat på uppgifter i tabellen kommer andelen omsorgstagare i Rinkeby-Kista öka med 98% perioden 2016-2040. Motsvarande siffra för Hässelby-Vällingby är 1%. För Rinkeby-Kista innebär detta att lokalbestånd samt kompetensförsörjning måste dimensioneras utifrån prognostiserat behov. Såväl undersköterskor, vårdbiträden, sjuksköterskor och handläggare behöver utökas för att förvaltningen ska kunna fortsätta erbjuda stöd och service till äldre med hög kvalitet. Det är troligt att även andra funktioner kan behöva rekryteras då den totala organisationen inom äldreomsorg förväntas öka. En organisationsöversyn görs 2017 för att möta kommande behov.

I Rinkeby-Kista är cirka 60 procent av omsorgstagarna äldre utrikesfödda. Den gruppen behöver ofta omsorg tidigare i livet, och är i behov av mer omfattande hjälp än andra jämnåriga omsorgstagare. Anhörig- och objektsanställningar upphörde från och med 1 januari 2017. I Rinkeby-Kista har ca 130 personer varit anhöriganställda under 2016.

Ett nytt vård- och omsorgsboende planeras i Rinkeby tillsammans med Micasa. Boendet ska vara klart för inflyttning 2019. I och med det avvecklas det nuvarande vård- och omsorgsboendet i Rinkeby. Förvaltningen har gjort bedömningen att 54 platser täcker behovet på det nya boendet, samtidigt planerar Micasa för 92 platser.

Under hösten 2017 återgår Akalla vård- och omsorgsboende i egen regi. Boendet rymmer 32 platser. Behovet av verksamhet samt kostnader för en eventuell ombyggnad av boendet kommer utredas under 2017-2018. Beslut om fortsatt verksamhet tas därefter inför 2019.

Verksamheten kommer under perioden att intensifiera arbetet med att motivera medarbetarna till friskvård och hälsa och planerar att under 2017 införa schemalagd tid för hälsa där

medarbetare på olika sätt ska främja sin hälsa och välbefinnande.

Äldreomsorgen har under hösten 2016 anställt en medarbetare som arbetar med utbildning för seniorer i stadsdelsområdet med fokus på IT.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Prioriterade områden. Sysselsättning för personer med funktionsnedsättning är ett viktigt utvecklingsområde. Samverkan med andra aktörer inom området är nödvändig för att brukaren ska ges möjlighet att få prova sätt för att nå egen försörjning. Frågor gällande trygghet, delaktighet och diskriminering prioriteras och bevakas internt och externt i handläggning och samverkan. Dessa områden bevakas också i stadens brukarundersökningar och resultaten följs upp och analyseras.

I stadens brukarundersökning har flera jämställdhetsutmaningar framkommit, främst gällande frågorna;

- upplevelse av trygghet i LSS-boende
- nöjdhet med daglig verksamhet,
- nöjdhet med korttidsboende,
- upplevelse av möjlighet till påverkan av insatsens utformning.

Stadens program för stöd till anhöriga 2017-2020 implementeras i förvaltningen vilket uppmärksammar anhörigas viktiga situation och deras roll för brukarna.

Fler ärenden med insatsen personlig assistans väntas efter försäkringskassans ändrade regler för assistansersättning. Detta beräknas innebära ökade kostnader för förvaltningen och kräver ökad kompetens inom området personlig assistans hos biståndshandläggarna. Det kan även komma att innebära ytterligare utökningar av handläggartjänster.

En tjänst som boplaceringsamordnare har inrättats utifrån svårigheten att verkställa beslut om bostad enligt LSS, inom stadens upphandlade verksamheter (LOV) och att hitta lämpliga placeringar utanför ramavtalet. Förvaltningen ser ökade kostnader som en följd av att teckna individavtal utanför LOV. Prognosen för nybyggnation av grupp- och servicebostäder inom stadsdelsområdet är god. Hälften av de bostäder som byggs i området tillfaller brukare bosatta i Rinkeby-Kista.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Fokus ska läggas på förebyggande arbete och tidiga insatser för barnfamiljer. Socialtjänstens lättillgängliga föräldraskapsstöd och serviceinsatser ska utökas, dock inte på bekostnad av skyddet och stödet för de mest utsatta barnen och familjerna. Familjehusen i Rinkeby och Husby ska vara en arena för delaktighet och inflytande. Programmet med hembesök till alla förstagångsföräldrar i Rinkeby ska fortsätta inom ramen för ordinarie verksamhet. Ambitionen är att genomföra hembesök i samma omfattning i Husby. Programmet genomförs tillsammans med barnhälsovården.

Tryggheten i området ska öka. Det förebyggande och främjande arbetet med att motverka våld både i hemmet, skola, förskola och fritid ska vara i fokus inför kommande år. Samarbetet mellan förskola, skola, hälso- och sjukvård och enheterna inom socialtjänsten ska stärkas i syfte att barn tidigt ska uppmärksammas och få hjälp och stöd. Detta sker dels genom

att föräldrarna får praktiskt och pedagogiskt stöd i sitt föräldraskap, dels direkt till barnen genom gruppverksamhet eller individuellt stöd.

Under 2015 anvisades ca 230 ensamkommande barn till stadsdelsområdet. Barnen ska tillförsäkras en trygg uppväxt och ges förutsättningar att vara en del av samhället. Den 1 januari 2016 inrättades en ny enhet inom förvaltningen som ska handlägga samtliga ensamkommande barn i hela kedjan från utredning till uppföljning. På sikt kommer den enheten sannolikt att avvecklas. En ökning av ärenden väntas inom beställarenhet och utförarenhet inom socialpsykiatri utifrån det höga antal ensamkommande flyktingbarn som finns i stadsdelsområdet. Socialstyrelsen bedömer att 20-30 % lider av psykisk ohälsa.

Ett utökat och mer aktivt samarbete och samhandläggning mellan socialtjänst – barn och ungdom och socialtjänst vuxna ska prägla det sociala arbetet. Detta för att säkerställa att den enskilde får rätt stöd och hjälp. Anhörigperspektivet och då särskilt barnperspektivet beaktas i alla utredningar.

Stadens program våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 införlivas i förvaltningens arbete på alla enheter. Förvaltningens relationsvårdsteam (RVT) vänder sig till personer över 18 år som utsatts för våld i nära relation, hedersförtryck och till de över 18 år som utövar våld mot närstående. Kampanjer har under 2016-2017 genomförts i stadsdelsområdet för att informera invånarna om vart de kan vända sig om de är utsatta eller vet någon, som utsätts för våld. Samverkan sker med bostadsbolag i området för att säkerställa att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld upptäcks och för att alla utsatta ska erbjudas stöd.

En målgrupp som beräknas öka ytterligare är klienter som utsätts för hedersrelaterat våld. En del är unga vuxna som är utsatta för kollektivt sanktionerat våld. Dessa personer har i regel, förutom stora skyddsbehov, även omfattande behov av olika former av annat stöd. Kompetensutveckling inom RVT gällande arbetsmetoder för att möta den förändrade målgruppen ses som ett utvecklingsområde.

Sysselsättning för personer aktuella inom socialpsykiatri är ett viktigt utvecklingsområde. Samverkan med andra aktörer inom området är nödvändig för att brukaren ska ges möjlighet att få rätt stöd för att nå eller behålla egen försörjning. Här krävs också ofta ett förebyggande arbete. Av stadens brukarundersökning framgår att kvinnor och män i stadsdelsområdet upplever möjligheten till inflytande över insatsen boendestöd olika vilket kommer att följas upp. Brukarnas delaktighet och inflytande prioriteras och ska vara jämlik mellan könen.

Unga vuxna (20-29 år) med neuropsykiatriska diagnoser kombinerat med andra funktionsnedsättningar och/eller beroendeproblematik och äldre med psykiatriska sjukdomar och beroendeproblematik är klientgrupper som ökar vilket ställer förändrade krav på insatsernas utformning och biståndshandläggarnas kompetens. En lokal samverkansöverenskommelse för vuxna med missbruksproblematik och/eller psykisk funktionsnedsättning finns med Spånga-Tensta sdf, landstinget och kriminalvården.

Förvaltningen ser en trend i att andelen kvinnor som söker hjälp för missbruksproblem ökar, men det är fortfarande övervägande män som söker hjälp. Kvinnor söker hjälp i ett senare skede jämfört med männen. En ökning av både orosanmälningar och anmälningar enligt lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). LVM anmälningar gäller oftast män. Allt fler personer med substitutionsmedicinering via landstinget söker behandling för sina problem. Vidare ser förvaltningen att cannabis och heroinmissbruket ökar. Ett utökat uppsökande

arbetet med målgruppen missbrukare inleds 2017.

Under kommande period prioriterar förvaltningen arbetet med att motverka hemlöshet och att stödja personer att finna en långsiktigt hållbar boendesituation. Boendestödjare, handläggare för bostadslösa såväl som stadens verksamhet Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) används i arbetet med målgruppen. Samverkan och erfarenhetsutbyte med andra förvaltningar och externa aktörer som bostadsbolag är betydelsefullt. Bostadsbristen i Stockholm påverkar alla enheters arbete i sökandet efter bostäder för personer i behov av skydd, behov av boenden inom socialpsykiatri och andra biståndsbeslut för boende. Förutom problem med verkställighet innebär detta ökade kostnader för förvaltningen.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

I stadsdelsområdet finns ca 700 000 kvadratmeter parkmark, varav drygt 230 000 kvadratmeter är parkyta som kräver gräsklippning, slyröjning och renhållning. Denna yta ökar kontinuerligt genom att det sker nyetablering av parkmark och grönytor i samband med nybyggnation. Resten av ytan är naturmark. Parkmarken sköts av upphandlade entreprenörer. Förvaltningens parkkontrollant följer upp arbetet. Förvaltningen har anställt två parkingenjörer under 2017. Deras fokus kommer inledningsvis vara att planera för trygghetsskapande insatser i utemiljön. Förvaltningen har påbörjat ett projekt med att skapa arbetstillfällen i den yttre miljön. Samverkan kommer att ske med bl.a Jobbtorg och nämndens arbetsmarknadsåtgärder. En projektledare har anställts för ändamålet. Nämnden ansvarar för 13 lekplatser, en parklek och sju plaskdammar. Dessa kommer att utökas med en eller ett par nya lekplatser i de nya bostadsområdena Kista Äng, Rinkebyterassen och Kista Dal. Planerade investeringar i parkanläggningar redovisas under särskild rubrik.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Stockholm befinner sig i högkonjunktur med fortsatt stark utveckling på arbetsmarknaden med minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd och antalet hushåll som har ekonomiskt bistånd minskar.

Förvaltningen ser att antalet hushåll som har ekonomiskt bistånd under kort tid (1-9 månader) respektive lång tid (10 månader eller längre) är konstant jämfört med förra året. De långvariga biståndstagarna utgör 72,9 % av hushållen. Målgrupper som arbetslösa utan hinder kommer snabbt ut i arbete medan personer med diffus problematik (psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet) blir kvar. Grupper som bedöms ha fortsatt svårt att komma ut i egen försörjning genom arbete är utrikes födda med låg utbildning, personer som saknar gymnasieutbildning, sjukskrivna och personer med funktionsnedsättning. Det finns behov av att utveckla insatser, möjliggöra språkträning och skapa enkla jobb för att målgrupperna ska uppnå egen försörjning.

Bostadsbristen är fortsatt stor bland personer som har ekonomiskt bistånd. Vid nyproduktion och nyrenoverade bostäder är det inte ovanligt att kostnaderna ligger över normen för ekonomiskt bistånd. Antal hushåll med förstahandskontrakt har minskat och antal hushåll med osäkert boende har ökat jämfört med förra året. Boendesituationen innebär att personer blir kvar i osäkra boenden som andrahand- eller inneboenden, vilket kan leda till ökad trångboddhet, begränsade möjligheter till att leva ett självständigt liv för vuxna och försvårad skolgång för barnen, som inte kan få ro att studera. En trend inom stadsdelsområdet är att

ekonomiskt stabilare grupper flyttar till mer etablerade områden och ekonomiskt svagare grupper flyttar in.

Förvaltningen bedömer att det ökade antalet nyanlända kommer att påverka kostnaderna för ekonomiskt bistånd och hotell/vandrarhem. Antalet personer som ingår i etableringsuppdraget, men som inte kan försörja sig på enbart etableringsersättningen har ökat under 2016 jämfört med 2015. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd påverkas av de höga hyresnivåerna i de bostäder som anvisas nyanlända, där hyran inte täckts av etableringsersättningen.

Förvaltningen bedömer att antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd efter etableringsperioden kommer att öka.

För att minska konsekvenserna av barnfattigdom och förbättra situationen för barn som växer upp i familjer som får ekonomiskt bistånd införs en särskild sommarlovspeng för barnfamiljer från och med 2017.

Förvaltningen ser det som nödvändigt att prioritera barnfamiljer i det sociala förändringsarbetet, för att söka bryta det sociala mönstret där barnen till långvariga försörjningsstödstagare tenderar att själva bli försörjningsstödstagare som vuxna.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Antalet hushåll som har ekonomiskt bistånd minskar. Förvaltningens arbetsmarknadsåtgärder arbetar med målgruppen som står långt från arbetsmarknaden men som inte ingår i Jobbtorgs målgrupper.

Förvaltningen är beroende av ett nära samarbete med hälso- och sjukvården, vårdcentraler och psykiatri, försäkringskassan och arbetsförmedlingen för att lyckas med att öka anställningsbarheten för målgruppen.

Förvaltningen identifierar och prioriterar deltagare till kommunala visstidsanställningar, så kallade Stockholmsjobb. För att förbättra deltagarnas möjligheter till anställning fortsätter Jobbtorg att matcha deltagare till ”lediga arbetstillfällen” i Jobbtorgens ”platsbank”. Syftet är att utbudet av arbeten ska öka och att fler deltagare så ska kunna matchas mot rätt arbete och erbjudas anställning.

Fler män än kvinnor har offentligt skyddade anställningar (OSA). Förvaltningen ser en utmaning i att få fler kvinnor till OSA. Under perioden ska arbetssätt- och metoder förbättras för att stödja OSA-anställda att uppnå grundläggande anställningsbarhet. Samverkan med Jobbtorg ska utvecklas för att OSA-anställda ska få en annan anställningsform.

För att underlätta för kvinnor som står långt från arbetsmarknaden att komma ut i arbete ser förvaltningen behov av riktade åtgärder. I samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen deltar förvaltningen som ”pilot” i projektet ”*Stadsdelsmammor*”. Uppdraget syftar till att kvinnor med låg utbildningsbakgrund och svag ställning på arbetsmarknaden får stöd att närma sig och ta del av samhälls- och arbetslivet.

2.9 Övrigt

Arbetsmarknad

I samarbete med Stockholm Business Region genomförs aktiviteter i syfte att underlätta för nystart av företag. Järva-Andan strävar efter att fler företag erbjuder ungdomar praktikplatser och sommarjobb samt att de rekryterar från stadsdelsområdet då de söker arbetskraft. Flera projekt med aktiviteter för utbildning och mentorskap för elever fortsätter. Förvaltningen leder arbetsgruppen ”Trygghet i fastigheter och utemiljö” som består av företrädare för bostadsbolag, polisen, SL, centrumägare och stadsdelsförvaltningen.

Säkerhet och krisberedskap

Den organisation som hanterar säkerhetsfrågor och samordnar krisberedskapen kommer att vara säkerställd under perioden. En aktuell krisledningsplan finns upprättad och uppdateras kontinuerligt. Utbildningar kommer fortlöpande säkerställa att tillräcklig kvalitet uppnås.

Personal- och kompetensförsörjning

Förvaltningen har ca 1160 anställda och medelåldern är 46 år. En fjärdedel av chefer och biträdande chefer är 60 år eller äldre. Det är en utmaning att rekrytera nya chefer och att överföra kompetens till dessa. Förvaltningen arbetar mot närmare ledarskap genom mindre enheter och flera biträdande enhetschefer och annat administrativt stöd för att underlätta chefernas arbete.

Rekryteringsbehovet av socialsekreterare, biståndsbedömare och forskollärare är fortsatt stort. Förvaltningens totala personalomsättning ligger på cirka 20 % och kommer troligen att fortsätta vara hög under planperioden. Förvaltningen har bildat en styrgrupp för arbetet med Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Utifrån det övergripande arbetet genomför varje verksamhetsområde åtgärder för att förbättra arbetssituationen för nämnda målgrupper. Åtgärder är t.ex. att hitta arbetssätt som ökar den direkta tiden med brukare, ökat administrativt stöd till socialsekreterare, rimlig arbetsbelastning och förbättrad introduktion. Förvaltningen kommer att ha en centralt placerad HR-konsult som har till uppgift att utveckla rekryteringsprocessen, bidra till att stärka vårt arbetsgivarvarumärke samt att ha ett nära samarbete med högskolor och studerande.

Det systematiska arbetet med att främja hälsa och skapa en god arbetsmiljö fortsätter. Att skapa hälsosamma arbetsplatser är en strategiskt viktig fråga för att säkra framtida personalbehov, men även för att höja kvaliteten och effektiviteten i verksamheten.

Den totala sjukfrånvaron ligger på 7,9 % och trenden är att den går sakta upp. Sjukfrånvaron hos kvinnor är högre än hos män och de främsta orsakerna till sjukfrånvaron är psykisk ohälsa och muskulära sjukdomar. Förvaltningen har en HR-konsult som arbetar med att stötta cheferna med åtgärder att sänka sjukfrånvaron. Detta görs i nära samarbete med den nya företagshälsovården Helsa och även Starck & Partner i de ärenden vi behöver stöd i utredning, coachning och karriärväxling.

Förvaltningen kommer att öka antalet anställda under planperioden och ser inget behov av avveckling/omställning under de närmaste tre åren.

Service för nyanlända

Förvaltningen deltar lokalt i projektet "Mötesplatser och information" som är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket samt Sveriges kommuner och landsting. Målet med projektet är att förenkla processen för nyanlända och öka effektiviteten för de involverade aktörerna.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Förvaltningen förutser inga större ekonomiska avvikelser i förhållande till den plan som kommunfullmäktige beslutat om i budget 2017. Det fortsatta arbetet med att effektivisera och anpassa verksamheterna utifrån efterfrågan och behov tillsammans med en aktiv lokalplanering innebär att budgeten beräknas vara i balans under perioden. Emellertid beräknas lokal-, hyres- och boendekostnader öka under perioden som en följd av nya förskolor och bostäder med särskild service, placeringar på hotell och vandrarhem samt verkställande av nya beslut om särskilt boende.

Förvaltningen ser en utmaning i att möta Migrationsverkets förändrade, lägre ersättningssystem för placeringar av ensamkommande flyktingbarn. En viktig fråga blir att hitta lösningar som ger relevant vård/boende för ett rimligt pris. Även finansiering av handläggningen är en utmaning då ersättning endast ges i form av engångsbidrag när ett ensamkommande flyktingbarn kommer till kommunen medan handläggningskostnaden ofta består under flera år.

Prisökningar för persontransporter har inneburit en kostnadsökning från ca 0,6 mnkr till ca 1,6 mnkr per månad under 2017. Förvaltningen följer kostnadsutvecklingen och ser över möjligheten att effektivisera rutiner för att reducera kostnadsökningen.

3.2 Investeringar

Parkplanen för Rinkeby-Kista, som färdigställdes år 2008, är underlag för planeringen av investeringar i park- och grönområden. Förvaltningen föreslår, efter samråd med företrädare för trafikkontoret, att följande investeringsobjekt - i angiven prioritetsordning - inryms i kommunfullmäktiges investeringsram för parker och grönområden åren 2018 – 2020:

1. Husbygårds lekpark. Beloppet uppgår till 8 mnkr.
2. Gläntan i Kist mellan Ärvingegången och Torvaldsengången. Beloppet uppgår till 4,7 mnkr.
3. Akalla By. Beloppet uppgår till 5,7 mnkr.
4. Nidarosparken i Husby, mellan Tönsbergsgatan och Dovregubbens gång. Beloppet uppgår till 1,7 mnkr.

De planerade investeringarna ökar inte nämndens driftkostnader. Anslaget för investeringar i maskiner och inventarier, cirka 1,8 miljoner kronor per år, bedöms inte tas i anspråk fullt ut under perioden.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnkonventionens ställning ska stärkas och barns behov ska särskilt beaktas när vuxna har kontakt med socialtjänsten. En utmaning är att förena arbetet med att genomföra barnkonsekvensanalyser och säkerställa att ett barnperspektiv finns i alla utredningar, beslut och åtgärder som rör barn.

Inom ekonomiskt bistånd kommer barnperspektivet att belysas regelbundet under ärendedragningar. I arbetet med att införa barnkonsekvensanalyser i handläggningen hålls riktade workshops så kallade "BK-verkstäder". Vidare kommer biträdande enhetschefer att handleda i enskilda ärenden och att bistå med synpunkter i handläggningen av barnkonsekvensanalyser.

Lokala utvecklingsprogram

Stadsdelsnämndens lokala utvecklingsprogram står fast i sin inriktning. Flera av de prioriterade åtgärderna är i genomförande, bl. a. Community Centers och Community Schools i Rinkeby och Husby. Arbeta med invånardialog pågår och etablering av våldsförebyggande samverkan fortskrider enligt plan. Det lokala programmet pågår och biläggs tertialrapport 1. Under perioden 2018-2020 förväntas ett ökat fokus på arbetsmarknads- och utbildningsfrågor. Behovet av ett lokalt jobbskaparprogram, bl a i samarbete med det lokala näringslivet och Arbetsförmedlingen, har stärkts. Det tematiska området socialt kapital utvecklas tydligare under perioden, och integreras i programmens åtgärder och i befintliga verksamheter.

För att nå nämndens mål behöver stadsdelsförvaltningens kompetenser, arbetssätt och organisation anpassas över tid. Införandet av förvaltningens värdegrund – öppen, nytänkande och tillit – är en viktig förutsättning. En annan är att fortsätta stärka kapacitet och förmåga till samarbete inom förvaltningen och med stadens alla verksamheter. Förvaltningen behöver även fortsätta utveckla sitt samspel med invånarna och omvärlden.

Nämndens behov av samverkan styrs av de prioriterade åtgärder nämnden arbetar med. Det mest omfattande behovet under perioden 2018-2020 bedöms vara med utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och fastighetsbolagens styrelser. Behov att stärka samverkan med lokalt näringsliv och föreningsliv har identifierats.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokaleffektiviseringar inom befintliga lokaler samt nybyggnad av förskola, gruppboenden och servicelägenheter kommer att vara i fokus under planperioden.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskolelokaler

I stadsdelsområdet sker en stor utbyggnad av bostäder under kommande år. Det gäller främst tre områden: Kista Äng med 1 550 lägenheter, Odde med ca 2 000 lägenheter och centrala Kista, Arnholt/Ålesund med ca 400 bostäder. Behovet av nya förskolor i Kista Äng beräknas till 216 platser/12 avdelningar och i Odde beräknas till 324 platser/18 avdelningar. Beräkningsgrund är 25 platser per 100 nybyggda lägenheter. I Arnholt/Ålesund planeras en ny förskolelokal att byggas. Den nya lokalen ersätter den befintliga förskolan. I Arnholt/Ålesund beräknas ca 75 nya förskoleplatser behövas på grund av nybyggnation. I Rinkeby planeras en förskolelokal att avvecklas. Verksamheten flyttas till en intilliggande större förskolelokal som i dag utnyttjas av annan verksamhet, arbetsmarknadsåtgärder. Genom detta lokalbyte kan antalet platser ökas.

Lokaler för omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Utbyggnaden av bostäder i stadsdelsområdet möjliggör även en utbyggnad av grupp- och servicebostäder inom både SoL och LSS. Det finns redan nu långt framskridna planer i Kista Äng på två gruppbofastaäder med sex respektive tolv lägenheter samt tolv servicebostäder. I Odde har planeringsarbetet inte kommit lika långt. För Arnholt/Ålesund har förvaltningen uttryckt ett behov av åtta till tio servicebostäder för unga vuxna. Dock har det inte bedömts möjligt att integrera någon gruppbofastad på grund av husens planlösningar. I Kista Gård 2 inrättas en gruppbofastad. På Rinkebyterassen, där 400 lägenheter byggs, inrättas tolv servicebostäder.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Se under 5:2.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

På Kistahöjden blir en förskola med plats för 144 barn klar att tas i bruk hösten 2017.

Byggstart för Kista Äng planeras till slutet av 2017, vilket innebär att den första förskolan med plats för ca 72 barn kan tas i bruk ca 2018-2019. Sen följer övriga kvarter efter under resten av planperioden. Det är dock svårt att nu beräkna vilka fler av de planerade verksamhetslokalerna som blir klara under perioden.

I nybyggnationen i Arnholt/Ålesund planeras åtta-tio servicebostäder för ungdomar.

När det gäller de i inriktningsbudgeten för 2017-2019 beskrivna nya lokalerna för förskola och servicebostäder i Kista Gård 2 har förvaltningen för närvarande inga uppgifter om när den byggnationen kan påbörjas, detta gäller även Kista Gård 3.

Planeringen av en förskola på Rinkebyterassen har avbrutits efter samråd med byggherrarna. De finns ingen möjlighet att i de planerade fastigheterna inrymma en förskola med för verksamheten nödvändig lokalplanering.

5.5 Kostnadsutveckling

Hyreskostnaderna för de nya förskolelokalerna och bostäder med särskild service beräknas rymmas inom budgetramarna.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Lokaleffektiviseringar inom förvaltningens befintliga lokaler pågår. Vid nybyggnation av förskolor, gruppboenden och servicelägenheter eftersträvas också lokaleffektiviseringar.

Om vakanser uppstår i förvaltningshuset strävar förvaltningen efter att samla mer verksamhet till förvaltningshuset genom att avveckla andra mindre effektiva lokalförhyrningar. Detta arbete kommer att fortsätta under perioden 2017-2018.

Effektiviseringsmöjligheter avseende stadens administrativa lokaler

Förvaltningens övergripande administration finns på en del av plan fyra i förvaltningshuset. Administrationen består av ekonomiavdelningen, personalavdelningen och kansliavdelningen. Det totala antalet arbetsplatser är ca 38 (årsarbetare). Administrationens ytor omfattar ca 400 m². Därutöver finns det mötes- och konferensrum som nyttjas av samtliga förvaltningens verksamheter. Kostnaden för de administrativa lokalerna beräknas till 0,9 mnkr/år. Övrig administration är enstaka medarbetare som är knutna till enheterna inom de olika verksamhetsområdena inom förvaltningen.